

Avrapportering av Säkerhetspolisens arbete mot otillåten påverkan på viktiga samhällsfunktioner

Säkerhetspolisen

2009-02-12

AD 909-02024-09

Avrapportering av Säkerhetspolisens arbete mot otillåten påverkan på viktiga samhällsfunktioner

Säkerhetspolisen har fått regeringens uppdrag att ta ett nationellt huvudansvar för att förebygga, kartlägga och motverka den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan på viktiga samhällsfunktioner. Uppdraget redovisas i denna promemoria i enlighet med regeringens beslut den 17 juli 2008 *Uppdrag till Säkerhetspolisen rörande åtgärder mot otillåten påverkan på viktiga samhällsfunktioner* (JU2008/5775/PO).

1 Säkerhetspolisens uppdrag

Säkerhetspolisen arbetar med den del av den grova organiserade brottslighetens kriminalitet som genom trakasserier, hot, våld eller korrupcion syftar till att påverka myndighetsföreträdare, journalisters eller förtroendevaldas yrkesutövning. Säkerhetspolisens uppdrag innefattar därmed den grova organiserade brottslighetens säkerhetshotande verksamhet, det vill säga brott som riktas mot det demokratiska statsskicket.

Säkerhetspolisen har mångårig erfarenhet av underrättelse- och skyddsarbete. Denna kunskap nyttjas i Säkerhetspolisens operativa arbete och kan nu komma till ytterligare användning och bli ett viktigt inslag i övriga polismyndigheters arbete mot den grova organiserade brottsligheten. Arbetet med att skapa förutsättningar för att framgångsrikt hantera det nya uppdraget pågår och det operativa arbetet har redan lett till konkreta resultat.

Säkerhetspolisens arbete med otillåten påverkan har en förebyggande ansats. Myndighetens arbete är inriktat på att hämta in och delge information så att berörda polismyndigheter och även andra myndigheter och organisationer får större möjlighet att vidta relevanta åtgärder. Arbetet med att förebygga otillåten påverkan innebär också säkerhetsrådgivning till myndigheter och organisationer som är utsatta för otillåten påverkan. Utsätter den grova organiserade brottsligheten representanter för viktiga samhällsfunktioner för hot ska polismyndigheterna kunna erbjuda dem livvaktsskydd. Säkerhetspolisens arbete med otillåten påverkan innefattar därför även att ta fram och erbjuda polismyndigheterna en utbildning i personskyddsarbete.

Säkerhetspolisen deltar aktivt i övriga polismyndigheters arbete med att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten, i enlighet med deras regeringsuppdrag. I detta samarbete är det viktigt att tydligt kommunicera vilket uppdrag Säkerhetspolisen har, det vill säga att förebygga, kartlägga och motverka den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan. För att undvika att skapa förväntningar på att Säkerhetspolisen ska delta i samtliga åtgärder lägger vi kraft på att göra polismyndigheterna samt andra berörda myndigheter och organisationer uppmärksamma på vilket stöd Säkerhetspolisen kan erbjuda.

Polismyndigheternas uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten gör att behovet av Säkerhetspolisens kunskaper såväl som medverkan bedöms öka. Det är dock svårt att i dagsläget bedöma vilka resurser som på sikt kan behövas för att lösa det egna uppdraget samt bidra till övriga polismyndigheters arbete.

Sammanfattningsvis kan konstateras att samarbetet med polismyndigheterna fungerar bra. Säkerhetspolisen har kunnat bedriva såväl underrättelsearbete som operativt arbete på ett tillfredställande sätt. Arbetet har lett till att:

- Säkerhetspolisen har kunnat göra en övergripande bedömning av den otillåtna påverkan på viktiga samhällsfunktioner. Bedömningen kommer att presenteras i en första nationell hotbild under våren.
- Säkerhetspolisen arbetar operativt med brott avseende otillåten påverkan. Myndigheten har lämnat stöd till polismyndigheter i ett antal ärenden som handlat om allvarliga fall av hot samt har bidragit till att avvärja hot.
- Arbetet med att stärka skyddet vid viktiga samhällsfunktioner har kunnat påbörjas och kommer inom kort att gå in i en mer riktad fas, där myndigheter som identifierats som särskilt utsatta får kvalificerad säkerhetsrådgivning.

2 Redovisning av uppdragets delar

Nedan redovisas de sex delarna i regeringens uppdrag.

2.1 Underrättelsearbete

Bedriva underrättelsearbete i syfte att motverka den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan på politiker, myndighetsföreträdare och journalister.

Säkerhetspolisens underrättelsearbete syftar till att skapa förutsättningar för att på ett tidigt stadium kunna motverka den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan på politiker, myndighetsföreträdare och journalister.

För att Säkerhetspolisens underrättelsearbete ska komma till konkret användning är samarbete med och delgivning till polismyndigheter och andra berörda myndigheter avgörande. Det faktum att Säkerhetspolisen är en del av polisväsendet har lagt grunden för ett nära och väl fungerande samarbete med övriga polismyndigheter. Även om samarbetet inom ramen för det nya uppdraget fortfarande är under uppbyggnad har det redan gett konkreta resultat. Säkerhetspolisen har samarbetat med polismyndigheter i ett antal ärenden och har bidragit till att avvärja hot. Säkerhetspolisen har också etablerat rutiner för informationsutbyte med främst Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Kriminalvården, Tullverket, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. Inflödet av underrättelser från samverkanspartners

har stadigt ökat och Säkerhetspolisen gör bedömningen att inflödet ligger på en tillfredställande nivå. Framöver kommer kontakter med andra myndigheter och organisationer att tas.

För att ytterligare utveckla underrättelsearbetet bedriver Säkerhetspolisen ett internt arbete för att etablera rutiner och identifiera utvecklingsbehov. Parallellt med det interna utvecklingsarbetet har Säkerhetspolisen lagt ner stor kraft på att kommunicera regeringsuppdraget till såväl polisväsendet som andra berörda myndigheter och organisationer. Myndigheten står inför utmaningen att å ena sidan få tillräcklig information om den grova organiserade brottsligheten och dess initiativ till otillåten påverkan, samt å andra sidan försäkra sig om tillgången till information om de initiativ från företrädare för samhällsviktiga funktioner som kan påverka den organiserade brottslighetens vilja att utöva otillåten påverkan. Den senare kan enbart bli tillgänglig för Säkerhetspolisen om utsatta myndigheter och organisationer etablerar rutiner för att delge Säkerhetspolisen denna typ av information. Samarbetsviljan är dock god och Säkerhetspolisen har fått positiv respons.

Säkerhetspolisen bidrar till Rikspolisstyrelsens arbete med att underlätta informationsutbytet inom polisväsendet. Arbetet syftar till att identifiera rättsliga hinder för samverkan och kommer att resultera i förslag till förändringar.

Säkerhetspolisen gör bedömningen att den nya organisatoriska indelningen med det föreslagna Samverkansrådet, Operativa rådet, regionala underrättelsecentra och permanenta aktionsgrupper kommer att underlätta informationsutbytet och effektivisera arbetet mot den grova organiserade brottsligheten.

2.2 Nationella hotbilda-bedömningar

Ta fram och till berörda myndigheter delge nationella hotbilda-bedömningar över omfattningen, karaktären, skadeverkningarna och utvecklingen av den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan.

Då uppdraget avseende otillåten påverkan är nytt har arbetet med att ta fram en övergripande hotbild prioriterats. Det första steget har varit att hämta in och analysera forskningsresultat och resultat från tidigare gjorda studier. I detta arbete har Brottsförebyggande rådets studier varit av stor vikt. Denna kunskap har kompletterats med underrättelser samt egna undersökningar om den otillåtna påverkan som den grova organiserade brottsligheten begår. I detta sammanhang har Säkerhetspolisen bland annat samverkat med Journalistförbundet för att kartlägga hot mot journalister. En kontaktverksamhet med förtroendevalda har också byggts upp i syfte att få information om hur hotbilden ser ut. Samverkan med internationella aktörer, däribland Europol, har dessutom bidragit till den inledande kunskapsuppbyggnaden. En grund har således lagts för att under första halvåret 2009 delge en första nationell hotbild beträffande den grova organiserade brottslighetens otillåtna påverkan på viktiga samhällsfunktioner.

Säkerhetspolisen gör också löpande kartläggningar över särskilda grupperingars otillåtna påverkan. Slutsatserna från sådan kartläggning har delgivits berörda myndigheter.

2.3 Delgivning av operativ information

Delge berörda myndigheter operativ information till stöd för deras arbete mot den organiserade brottsligheten.

Säkerhetspolisen delger kontinuerligt operativ information till berörda polismyndigheter och även andra berörda myndigheter. Arbetet bedrivs med ambitionen att komplettera de insatser som görs inom polisväsendet i övrigt. Säkerhetspolisen har bistått polismyndigheter i ett antal ärenden rörande otillåten påverkan och därmed bidragit till att avvärja hot. I de flesta fall har Säkerhetspolisen bistått med spaning och analys.

Säkerhetspolisen ska bistå övriga polismyndigheter i förundersökningar där det föreligger misstanke om att aktörer inom den grova organiserade brottsligheten utövat påverkan på viktiga samhällsfunktioner. Konkret innebär det att polismyndigheterna normalt ansvarar för förundersökningarna och Säkerhetspolisen lämnar stöd till dem.

2.4 Säkerhetsrådgivning

Genomföra säkerhetsanalyser och säkerhetsrådgivning hos organisationer som systematiskt utsätts för otillåten påverkan.

Med utgångspunkt i ett inledande kartlägningsarbete har Säkerhetspolisen redan bedrivit ett omfattande arbete för att öka medvetenheten om problematiken kring otillåten påverkan hos myndighetsföreträdare, journalister och förtroendevalda.

Säkerhetspolisen har också tagit fram ett koncept för rådgivning hos myndigheter och organisationer som utsätts för otillåten påverkan. Rådgivningen ska fungera som ett stöd till prioriterade myndigheters och organisationers säkerhetsorganisationer. Den kan till exempel utgöra underlag för interninformation till medarbetare som riskerar att utsättas för otillåten påverkan från den grova organiserade brottsligheten. Urvalet av myndigheter och organisationer som kommer att erbjudas säkerhetsrådgivning kommer att grunda sig på den nationella hotbildsanalysen.

Stöd kommer i stor utsträckning att erbjudas enligt principen ”hjälp till självhjälp”. Säkerhetspolisen arbetar därför bland annat med att ta fram relevanta checklistor. Handboken *Personlig säkerhet*, som Säkerhetspolisen har tagit fram i samverkan med ett flertal myndigheter och organisationer under året, kommer också väl till användning i det stödjande arbetet.

2.5 Utbildning i livvaktsarbete

Bistå polismyndigheterna i det lokala personsäkerhetsarbetet bland annat genom att erbjuda utbildning i livvaktsarbete.

Säkerhetspolisen ansvarar för säkerheten kring personer i den centrala statsledningen. Säkerheten för övriga enskilda individer är däremot polismyndigheternas ansvar. Det konkreta arbetet gentemot myndighetsföreträdare, journalister och förtroendevalda som utsätts för otillåten påverkan faller därmed inom polismyndigheternas ansvarsområde. Säkerhetspolisen deltar dock i detta arbete, till exempel med underrättelser om personer som utsatts för otillåten påverkan och om misstänkta gärningsmän. Arbetet sker i nära samverkan mellan polismyndigheterna och Säkerhetspolisen.

För att polismyndigheterna ska kunna erbjuda personer som hotas av den grova organiserade brottsligheten livvaktsskydd kommer Säkerhetspolisen att tillhandahålla en utbildning i personskyddsarbete för polismyndigheterna. Utbildningspaketet bygger på de metoder som Säkerhetspolisen använder i sin ordinarie personskyddsverksamhet. Utbildningen syftar till att ge polismyndigheterna förmåga att använda sig av Säkerhetspolisens metoder. En utbildning förbereds för närvarande inom Säkerhetspolisen. För att utbildningen ska komma till bästa möjliga användning bör den även omfatta utbildning av operativa chefer. Central finansiering av utbildningen bedöms också ha betydelse för ett lyckat genomförande.

2.6 Övrig rådgivning och stöd till myndigheter

Inom sitt kompetensområde ge rådgivning och stöd i övrigt till såväl polismyndigheterna som andra berörda myndigheter när det gäller otillåten påverkan på viktiga samhällsfunktioner.

En omfattande verksamhet har bedrivits för att informera personer som arbetar i särskilt skyddsvärda verksamheter om olika säkerhetshot. Arbetet har ökat förutsättningarna för att de skyddsvärda verksamheterna ska kunna vidta åtgärder till skydd mot säkerhetshotande verksamhet. Säkerhetspolisens bedömning är att myndighetens aktiva roll har mottagits väl.

Som ett exempel kan nämnas ett aktivt deltagande i det kunskapscentrum som kommunstyrelsen i Göteborgs Stad har inrättat för att förebygga och försvåra för gängkriminalitet, organiserad brottslighet och otillåten påverkan. Bred samverkan är en viktig del i kampen mot den grova organiserade brottsligheten. Det var därför naturligt för Säkerhetspolisen att aktivt delta i förarbetena och nu att ha en representant i kunskapscentrets styrgrupp. Inom ramen för kunskapscentrets verksamhet deltar Säkerhetspolisen i de nätverksgrupper som har bäring på myndighetens uppdrag.

Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisen
Box 12312
102 28 Stockholm

Tfn 010-568 70 00
Fax 010-568 70 10

E-post sakerhetspolisen@sakerhetspolisen.se
www.sakerhetspolisen.se